

Handläggare:

Daniel Håkansson

Riktlinjer för arbetet med skydd mot oegentligheter och mutor

Ärendet

Ärendet innehåller en kort sammanfattning av de brister i skyddet mot oegentligheter och mutor som framhålls i landstingsrevisorernas projektrapport nr 9/2007. Utifrån dessa brister föreslås en generell inriktning för det arbete som framgent bör göras internt på förvaltningen.

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

att fastställa föreslagen inriktning för det fortsatta arbetet med skydd mot oegentligheter och mutor

Förvaltningens synpunkter

Sammanfattning av brister i skyddet mot oegentligheter och mutor

Revisionskontoret påbörjade under oktober månad 2007 med hjälp av Ernst & Young AB (EY) en övergripande analys av den interna formella kontrollen hos tio nämnder och bolag inom Stockholms läns landsting (SLL) med särskilt fokus på skyddet mot oegentligheter och mutor. Den slutliga rapporten visar att det finns utvecklingspotential för att förbättra den formaliserade interna kontrollen avseende skyddet mot oegentligheter och mutor på alla nivåer inom SLL. För hälso- och sjukvårdsnämndens del anser EY att *mutor från externa intressenter* samt *utbetalningar* utgör de största riskområdena. Förvaltningens synpunkter på rapportens sakliga innehåll återfinns i bilagan till detta tjänsteutlåtande.

Utveckling av den interna kontrollen

Revisionskontoret anser för sin del att skyddet mot oegentligheter och mutor kan förbättras inom SLL genom att utveckla den övergripande policyn för internkontroll. Särskilt framhålls vikten av att förtydliga målen, koppla riskanalysen till de olika verksamheterna samt förbättrad uppföljning av kontrollåtgärder.

Förvaltningen ämnar för sin del upprätta *riktlinjer* och *rutiner* för att förhindra och upptäcka oegentligheter, mutor och annan ekonomisk brottslighet samt en *handlingsplan* för hantering av misstänkta oegentligheter. Riktlinjerna ska utformas med beaktande av gällande policyer och den ovan nämnda rapporten. Förvaltningen ska därvid särskilt fokusera på åtgärder inom riskområdena *mutor från externa intressenter* samt *utbetalningar*.

Under hösten har vissa beslut fattats och vissa åtgärder vidtagits som bidrar till ett ökat skydd mot oegentligheter och mutor. Bland annat har nämndens internkontrollplan reviderats vilket har lett till en mer differentierad riskbedömning och kontroll. Härutöver har ledningsstaben ett uppdrag att ta fram riktlinjer för användning av anskaffningsformen direktupphandling. I detta sammanhang är det angeläget att framhålla vikten av att förvaltningen använder sig av ingångna ramavtal. Vidare kommer utbildningar i bland annat förvaltningslagen och kommunallagen att genomföras under våren varvid bestämmelserna om jäv kommer att diskuteras.

Det kan tilläggas att införandet av Vårdval Stockholm minskar risken för mutor från leverantörer i syfte att erhålla kontrakt. Detta beror på att vårdvalet innehåller grundläggande kvalificeringskrav som de allra flesta seriösa vårdgivare klarar att uppfylla. Den konkurrens som föreligger i en upphandlingssituation, och som skapar incitament för mutor, saknas i princip helt på de vårdområden där vårdval råder. Den politiska viljan är att vårdval ska införas på de vårdområden där det är möjligt att göra så. Incitamentet för att muta någon av förvaltningens anställda eller nämndens förtroendevalda kommer således att minska allteftersom vårdvalet utbreder sig.

Tidsplan för genomförande

Förslag till riktlinjer och handlingsplan för hantering av oegentligheter ska läggas fram för beslut i nämnden senast den 17 juni kommande år.

Miljökonsekvenser av beslutet

Beslutet medför följande konsekvenser för miljön:
Oförändrad.

Catarina Andersson Forsman

Kjell Nyberg

Handläggare:
Daniel Håkansson

Yttrande över revisorernas rapport 9/2007 Skydd mot oegentligheter och mutor

Ärendet

Landstingsrevisorerna har översänt rapporten till hälso- och sjukvårdsnämnden för yttrande.

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt yttrande över revisionsrapporten samt

att omedelbart justera beslutet.

Förvaltningens synpunkter

Granskningsresultat

Ernst & Young (EY) har på uppdrag av Landstingsrevisorerna tagit fram en översiktlig kartläggning av skyddet mot oegentligheter inom tio utvalda bolag och nämnder inom Stockholms läns landsting (SLL). Enligt rapporten utgörs de största riskområdena för oegentligheter inom SLL av:

- *mutor från externa intressenter*
- *bisysslor inom forsknings- och läkarverksamheten*
- *jävsituationer vid upphandling*
- *upphandling av underentreprenörer som anlitar svart arbetskraft*
- *utbetalningar*

EY:s granskning av hälso- och sjukvårdsnämnden (HSN) visar att de största riskområdena för oegentligheter är *mutor från externa intressenter* samt *utbetalningar*. Granskningsprogrammet, som utgår från COSO-ramverket, visar att HSNs interna kontroll avseende kontrollmiljö, riskbedömning, kontrollåtgärder, information och kommunikation samt uppföljning i förhållande till oegentligheter inte är tillräcklig. På vissa områden föreligger väsentlig förbättringspotential.

Förslag på åtgärder

I syfte att minimera risken för förekomsten av oegentligheter i någon form föreslår EY följande åtgärder:

- *utarbetande av en central policy för att motverka muta och bestickning*
- *tydliggörande av frågor kring oegentligheter i befintliga policydokument*
- *utarbetande och formalisering av kontroller för att motverka riskerna*
- *införande av systematiska uppföljningar av hur kontroller fungerar*

Vissa av de granskade enheterna har kommit längre än andra inom olika områden och kan stå som modell för ett utvecklingsarbete.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen delar EYs bedömning om att *mutor från externa intressenter* samt *utbetalningar* utgör de största riskområdena. *Bisysslor inom forsknings- och läkarverksamheten* berör inte vår verksamhet. *Jävsituationer vid upphandling* torde inte vara särskilt vanligt förekommande och även om det föreligger en jävsituation så får detta i princip inte några praktiska konsekvenser eftersom bedömningarna av inkomna anbud sker i kollektiv form. I det fall upphandlaren är jävig ligger ansvaret för tillräcklig intern kontroll avseende oegentligheter hos SLL Upphandling. Vad gäller riskområdet *upphandling av underentreprenörer som anlitar svart arbetskraft* kan nämnas att det är huvudleverantören som anlitar en underleverantör, inte Beställaren. Underleverantör får endast anlitas om Beställaren gett sitt godkännande därtill och att det ingångna avtalet inte uppställer hinder därför.

Huruvida det förekommer att förvaltningens tjänstemän mutas eller inte är mycket svårt att kontrollera. Förvaltningens möjligheter att förhindra detta består framförallt av tydlig information, kanaler för att rapportera oegentligheter samt ett transparent förfarande vid anskaffning av varor och tjänster. Direktupphandling, där risken för mutor är stor, bör endast ske i undantagsfall. Riktlinjer för tillämning av direktupphandling är under utveckling.

Möjligheten att kontrollera oegentliga utbetalningar är bättre jämfört med mutor. Risken att en oegentlig utbetalning sker är dock inte särskilt stor. Det beror på att en faktura som inkommer till förvaltningen passerar flera olika personer innan utbetalning sker. Först läggs fakturan in i

faktureringsystemet av en fakturahandläggare. Därefter godkänner ansvarig avtalshandläggare fakturan som skickas vidare till behörig chef för attest. Har fakturan attesterats skickas den vidare till LSF Ekonomi för utanordning. Att risken inte är särskilt stor betyder dock inte att det inte behövs kontrollsystem för dessa händelser.

Förvaltningen är medveten om att den interna kontrollen i form av formella policydokument, rutiner m.m. gällande oegentligheter är otillräcklig. Det bör emellertid framhållas, vilket även poängteras i rapporten, att den interna kontrollen som sker i praktiken kan vara bättre än vad de formella dokumenten (eller snarare avsaknaden av formella dokument) ger sken av. Förvaltningen ämnar vidta lämpliga åtgärder för att höja medveten om riskerna för oegentligheter och införa tillräckliga kontrollsystem. Administrativa avdelningen ansvarar för detta och bör kunna återrapporera till HSN om vidtagna åtgärder innan årets slut.

Catarina Andersson Forsman

Kjell Nyberg